СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 72. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 28 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 72. Jersey City, N. J., Thursday, March 28, 1935. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ВИКОНУВАННЯ „НАЙРИ"

ВАШИНГТОН — Виїжджаючи на короткі сезонові вакації, президент Рузвелт дав приказ усім департаментам уряду виконувати постанови закона про відбудову краю та приказав департаментови судівництва виступати з правним процесом проти всякого нарушення таких постанов.

ЗАХОДИ ПРИХИЛЬНИКІВ МОНЕТИЗАЦІЇ СРІБЛА НЕ ВДАЛИСЬ.

ВАШИНГТОН. — Прихильникам монетизації срібла в палаті послів конгресу не вдалося звязати постанову про монетизацію з проектом робітної допомоги. При голосуванню над відосланням законпроекту до конференції представників палат конгресу поправки Томаса про монетизацію срібла не принято.

ЗАХОДИ КОЛО ЗАБОРОНИ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ НЕ ПОВЕЛИСЬ.

ВАШИНГТОН. — Стейтова леґіслятура Конектикуту відкинула поправку конституції Злучених Держав у тому напрямі, щоб конгресови вільно було заборонити дитячу працю по фабриках.

З огляду на це приятелі цієї поправки бачать, що їм іще треба буде вести акцію за цей закон два роки.

КОМПАНІЙНІ ЮНІЇ ПРОТИ ПРОЄКТУ ВАҐНЕРА.

ВАШИНГТОН. — Перед сенатським комітетом для виховання й праці ставали представники компанійних юній у сталевім промислі та заявлялися проти ухвалення проєкту сенатора Ваґнера про полагоджування непорозумінь між робітниками й підприємцями.

Вони говорили, що ухвалення цього проєкту поклало б кінець плянови репрезентації робітників.

По зложенню зізнань став членів делеґації допитувати самий сенатор Ваґнер. Свідки признали, що сталеві юнії платять їм кошти дороги до Вашингтону.

КРАВЕЦЬКІ ПІДПРИЄМСТВА ПРОТИ „НАЙРИ".

ВАШИНГТОН. — Перед фінансовим комітетом сенату зявилася делеґація так званого Союза Промислової Відбудови Кравецьких Підприємців та домагалася скасування „Найри", бо, мовляв, ціла адміністрація уряду відбудови краю пересякла бюрократизмом, що грозить руїною промислови.

На випадок, якби конгрес нічого в цій справі не зробив, представники фабрикантів грозили бойкотом „Найри".

СЕКРЕТАР ВІЙНИ В ОБОРОНІ ФАБРИКАНТІВ ЗБРОЇ.

ФІЛАДЕЛФІЯ.—Секретар війни Дерн виступав тут з промовою в обороні фабрикантів амуниції, доказуючи, що держава їх потребує, бо покладання держави на власні фабрики амуниції було би рівнозначне з самогубством.

ЗА ҐАЗЕТЯРСЬКІ НОВИНКИ.

НЮ ЙОРК. — В одній з католицьких церков виголосив о. Іґнатій В. Кокс, професор етики у Фордгемськім університеті, проповідь, у котрій атакував новинкарську агенцію „Асошіейтид Прес" за те, що вона розіслала новинку, що, мовляв, родини, які побирають допомогу від уряду, мають більше уродин, як родини, що вдержуються самі, та що, мовляв, уряд цим дуже зажурений.

У відповідь на цей закид „Асошіейтид Прес" заявляє публічно, що вона справді розіслала новинку про першу частину, наведену о. Коксом, одначе вона нічого не говорила про те, що нібито уряд цим журиться.

РАБІН ПРОТИ О. КОКЛИНА.

НЮ ЙОРК. — Д-р Стівен Вайз, відомий рабін, виступив у „Тавн Гол" з відчитом, у котрім критикував гостро о. Чарлза Коклина за те, що цей представляв у своїх радієвих промовах, буцімто жидівські банкирські фірми грають величезну ролю в міжнародній фінансовім світі.

Д-р Вайз доказував, що одна нежидівська фірма Морґана дає понад 40 процентів усім міжнародних позичок.

ЖЕРТВИ В ЛЮДЯХ ЧЕРЕЗ БУРЮ.

ЧАРЛОТ (Норт Каролайна). — Північну Каролайну навістила страшна буря з громами, блискавицями й градом.

Буря звалила в Рокингемі журавель до підоймання тягарів, котрий, падаючи, вбив Нела Ормсбі. У Файетвилі грім убив В. Мекормика. У повіті Медисон буря завалила дім фармера Слодера, котрий самий згинув під румовищами хати.

ПОЛЬСЬКІ ЛЕТУНИ ЗАСУДЖЕНІ.

НЮ ЙОРК. — У місцевім федеральнім суді покінчилася треваюча вже кілька днів розправа проти Йосифа й Венямина Адамовичів, двох польських летунів, відомих з лету з Америки до Варшави, обвинувачених за ведення безправної горальні. Присяжні судді признали їх винуватими. Суддя похвалив присяжних суддів за їх присуд.

РЕЛІҐІЙНІ ПРОВІДНИКИ ЗА ЗАКОНОПРОЄКТ ВАҐНЕРА.

Перед вашингтонським сенатським комітетом для виховання й праці виступали на переслуханню представники громадських установ католиків, протестантів і жидів та радили сенатови ухвалити закон Ваґнера про полагоджування спорів між робітниками й підприємцями.

АРЕШТУВАЛИ КІЛЬКАСОТ ЗМОВНИКІВ.

Поліція у Копенгаґені викрила організацію міжнародних змовників, що приготовляли терористичні замахи в одній із сусідніх держав. Арештували кількасот осіб, між іншими американських, канадійських, лотиських, чехословацьких, німецьких і данських горожан. Арештовані працювали довгий час у Данії, а вдавали купців. Підчас арештування поліція знайшла в них багато грошей, фальшиві пашпорти та шифроване листування. Ведуть слідство.

ДІОНИ ЖАДАЮТЬ ПОВНОЇ ОПІКИ НАД СВОЇМИ ДОЧКАМИ.

Оліва Діон з жінкою, родичі відомих пятачок з Келендер, Онт., наняли Павла Марґина, адвоката у Виндзорі, Онт., щоб відзискав для них повну батьківську опіку над пятачками, а головно доходи зі свідоцтв та часописей. Адвокат має впоминатися в прем'єра Гепборна, щоб він позволив уживати грошей, що приходять для пятачок, на виховання інших пятьох дітей, що живуть на фармі. Гроші лежать у банку як опікунчий фонд, поки пятачки не дійдуть до 18 літ.

Уряд провінції Онтеріо стоїть на тім тим, що він не може мішатися в справу. Суд назначив опікунів, щоб уважали на справи пятачок, і опікуни відповідають перед судом, а не перед урядом.

СМЕРТЬ РОБІТНИКА СЕРЕД ЦВІТІВ.

У Лодзі 38-літній безробітний Вол. Стасяк просив огородника, щоб його переночував. Огородник дозволив Стасякови переспатися в теплярні. Рано знайшли Стасяка нежившого: затруївся двоокисом вуглю, який виділюють цвіти. Огородника притягли до судової відповідальности під закидом ненарочного спричинення смерти.

ЛІХТАРНІ НА САГАРІ.

Заходами кількох міжнародніх летунських товариств вибудували недавно здовж летунської лінії, що веде через Сагару від полудневого Марока до місцевости Ґао над Ніґром, 8 великих ліхтарень. Ці ліхтарні визначують шлях не тільки літакам, але й автам. Їх розбудують опісля, щоби літаки й авта могли знайти біля них усяку технічну поміч у випадку.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „УЧЕНИЙ".

В Орлі арештували „вченого" Соясова, що послугувався фальшивими документами й дипльомами й 4 місяці викладав політичну економію в місцевому педагогічному інституті й діставав по 250 рублів за годину викладів. Виявилося, що Соясів, це бувший комуніст, якого тричі вигнали з краю.

БАНДИТ В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ У РІДЖАЙНІ.

У вечір 19 лютого поліція арештувала в Українськім Робітничім Домі в Ріджайні Стіва Кемерона з Саскатуну, що півтори години попередно зо своїм товаришем, Вилемом Сірсі, напав на крамницю споживчих товарів „Фуд ленд" в ціли грабунку. Кемерон і Сірсі ввійшли до крамниці саме тоді, коли обраховувано денні приходи, і під загрозою револьвера почали перешукувати склепову касу. Сірсі взяв 60 долярів і хотів утікати, але на нього кинувсь один чоловік з услуги в крамниці, Проктор на імя. Сірсі вистрілив у Проктора й поранив його в ногу, одначе Проктор вчепився бандита й не пускав його з рук. Йому на поміч прибіг різник Клиф Николс і розбив бляшанку з оливою на голові бандита. Їх виручила поліція й забрала бандита. Півтори години пізніше арештовано й другого бандита, що був утік з крамниці. Дуже дивно, чому другий бандит, Кемерон, скрився був в Українськім Робітничім Домі.

ЗА ОТРОЄННЯ ОПІКУНА.

В цешинському карному суді відбулася розправа проти парубка Чижа, мешканця села Цісовниці, що отруїв свого опікуна, господаря Слівку. Чиж хотів женитись, але опікун не мав грошей на весілля. Знаючи, що опікун обезпечився на 10,000 зл., Чиж рішив спрятати його зі світа. Він купив отрути на щурі, змішав її з мармолядою і дав опікунови зісти. Опікун незабаром помер, а Чиж опинився перед судом, який засудив його на 13 літ вязниці і 500 зл. гривни.

РЕЛІҐІЙНА ПСИХОЗА В СОВЄТАХ.

Як повідомляють з Москви, совєтська влада арештувала одну жінку, що серед темного населення оголосила себе „божою матірю". Ходила від села до села, від колгоспу до колгоспу, проповідуючи всюди, що незабаром вибухне війна, яка принесе кінець пануванні большевиків. Називається вона Марія Терещенко. Її поставлять перед суд за контрреволюційну пропаганду.

СУКА КОРМИТЬ КОТЯТКО.

Літом 1933 р. сталася в однім німецькім селі така подія. Підчас молочення викинули зі стодоли кітку, яка зробила собі гніздо між снопами. У цім гнізді лишила вона своє молоде котятко, що мало ледви кілька днів життя, і відреклась його зовсім. Господар дому велів занести це котятко до кухні і кормити його молоком. Але всі заходи у цім напрямі не придались на ніщо. Молоде котя не принимало ані руш молока. За дня перебувала в кухні молоденька, дволітня сучка, яка не мала ще ні разу молодих. Вона взяла в писок котятко, занесла до свого коша, положилася коло нього і дала йому ссати. Вкороткі котятко пожвавилось і від того часу сука постійно кормила котятко та виховала його. Навіть тоді, коли котятко вже виросло і не потребувало сучого молока, можна було бачити часто, як сука ловила на подвірю котятко, заносила в писку до свойого коша і там давала йому ссати.

ВТОПИЛИСЯ ТРИ ХЛОПЧИКИ.

Напроти вулиці Генрі у Вінніпеґу на ріці Ред втопилися три хлопчики, коли під ними заломився лід. Втопилися 7-літній Фред і 8-літній Генрі Соха, брати, і їх товариш, 8-літній Йосиф Якубовський. Хлопчики вийшли зі школи й пішли на ріку. Саме в тому місці лід на ріці був дуже крухий, отже почав заломлюватися під хлопчиками. Вони почали себе взаїмно ратувати. Пробували хлопчикам помогти й деякі дорослі люди, що були на березі, однак неможливо було їх вратувати, бо були далеко від берега. Вкінці три хлопчики пішли під лід. Десять мінут пізніше прибула на ратунок поліція з човном. Тіла хлопчиків витягнено, але привернути їх до життя вже було запізно.

ПАРЦЕЛЯЦІЙНІ ОШУКАНЦІ.

Найвищий суд у Варшаві оголосив присуд у великій парцеляційній афері. Як відомо, директор Державного Рільного Банку в Станиславові, Канський, увійшов в порозуміння з Гавяком, Винклером і Юркевичем, допускаючись великих зловживань. Канський давав позички тільки особам, які присилали його спільники, причому Гавяк вербував між селянами рефлектантів на парцеляційну землю. Обіцював їм, що дістануть більші позички в Банку Рільнім, а покищо брав від них підписані на чисто векслі, які виповнював на більші суми й при помочі банку пускав в обіг. За ті зловживання суд засудив Гавяка, Винклера і Юркевича на кари по 4 роки вязниці, а Канського на 3 роки. Апеляційний суд затвердив цей присуд, а коли засуджені відкликалися до найвищого суду у Варшаві, цей відкинув касацію. Наслідком того засуджені розпічнуть нарешті відсиджувати кару.

ПИР ДЛЯ БУРЛАК.

У звязку з побільшенням центральних галь у Парижі управа галь влаштувала пир, на який запросила 700 найбідніших Парижан. Запрошені належали виключно до спеціальної категорії париських нуждарів, що живуть під мостами і живляться відпадками з галь. Вони відомі під назвою „кльошар". На принятті подавали до стола пані з товариства, а капеля, зложена з 50 музикантів, приграваля цілий час. Коли одного із запрошених спитали про враження з приняття, відповів, що раз у житті можна й це витримати, одначе він волить своє свобідне життя, бо хто раз стане „кльошаром", ніколи вже ним бути не перестане і не хоче ніяких змін.

ЕПІЛОҐ ДУШОГУБСТВА В ЗИМНІЙ ВОДІ.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти 23-літнього Дмитра Кузика за співучасть у грабунковому вбивстві польського пароха в Зимній Воді під Львовом, кс. Садовського, у вересні м. р. Арештовано його на підставі відтисків пальців, які залишилися на фляшці з соком. Кузик признався до участи в грабунку, а душогубство звалив на спільників Вавжинця Слівку та Адама Коґута, які довший час укривалися в околиці, аж врешті згинули в одній стодолі в Малковичах, вбиті поліцією. Кузика засуджено на 4 роки вязниці.

МОСКВОФІЛЬСЬКО-ПОЛЬСЬКА ПРОПАҐАНДА НА ЛЕМКІВЩИНІ

ЛЬВІВ. — Польський уряд усіми засобами підпирає москвофільство, особливо на Лемківщині. В тій ціли видають часопис „Лемко" анонімово для пропаґанди лемківського сепаратизму й оплюгавлення та безчещення всього, що українське. Тепер видано „Календар „Лемка" на рік 1935", який розсилають даром по цілій Лемківщині. За чиї гроші це видано? — можна спитати. Відповісти легко, коли поглянемо на оголошення самих польських підприємств, залежних від польських старостів. У календарі подані точні дати про православя на Лемківщині, а потім ідуть портрети президента Польщі Мосціцького та маршала Пілсудського з біографічними датами. Далі є інформаційна стаття про Польщу й інші держави. Виложено там теж ідеольоґію „Лемковского Союза". Потім є стаття проти українства та про „креування нового епископства" на те, „щтоби раз на все отрізатися от центра политично-воюючой украинской церкви". На кінці подано одноактівку „Не пхайте носа до нашого проса". В тій пєсі виступає гурт сільських дівчат, парубків, Американець-еміґрант та дідусь Талерговець: це великі лемківські патріоти. Як контраст — громадський писар пияк і завадіяка Українець та Українець священик, „еґомосьць", Луць Дриндиристий. Вони обидва „плетуть дурниці" про Україну й українську читальню і їх на музиках викидають за двері, а дідусь розповідає, як то в 1914 році українські яничари мучили бідних Лемків.

НЕ ДОГОВОРИЛИСЯ ДО НІЧОГО ПОЗИТИВНОГО

БЕРЛІН. — По правді ніхто не знає, на чім розійшлися Гітлєр і британський міністер заграничних справ, сер Саймон. Але одно правдиве, коли ствердиться, що один одному сказали правду в очі. Гітлєр не уступив з того, що Німеччина має право зброїтися нарівні з іншими державами. Кажуть, що то була велика сатисфакція прислухуватися розмові Гітлєра з Саймоном, бо кождий з них хотів зловити другого на якійсь неконсеквентності. Кажуть далі, що Саймон набрав поваги до Гітлєра. Це стверджує анґлійська преса.

ЧОГО ВИМАГАВ ГІТЛЄР В ІМЕНИ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — „Ди Дейлі Телеґреф" подає, що знає, які вимоги поставив Гітлєр Саймонови. Є вони такі: повітряна фльота має бути щодо сили рівна фльоті Франції чи Анґлії, сила воєнних кораблів має виносити 400,000 тон, злука Німеччини з Східними Прусами і знесення Данціґського коридора та ствердження, що східні німецькі границі не є постійні, прилучення 3,500,000 Німців, що живуть у Чехословаччині, до Німеччини, злука або економічний союз з Австрією.

Крім того подають, що Гітлєр вимагає для Німеччини армії з 36 дивізій, не слабшої від армій тих держав, що сусідують з Німеччиною.

СУД ЛИТОВЦІВ НАД НАЦІСТАМИ З МЕМЕЛЮ.

КОВНО (Литва). — Скінчився довгий процес над 126 націстами, обвинуваченими в заговорі, спрямованім до відірвання пристані Мемелю від Литви, а прилучення її до Німеччини. Чотирох обвинувачених засуджено на кару смерти. Їх обвинувачено ще й за те, що вбили націста, котрий зрадив їх перед литовською владою. 30 обвинувачених звільнено, а всіх інших засуджено на довгочечцеві вязничні кари. Є надія, що кара смерти буде змінена дорогою апеляції чи ласки на досмертну вязницю.

НІМЦІ ОЗЛОБЛЕНІ.

БЕРЛІН. — Урядові кола задержують мовчанку щодо присуду, виданого в Ковні над націстами з Мемелю. Кажуть, що уряд жде, що зроблять інші народи в тій справі та чи піднесуть голос, що треба зробити з Мемелем порядок. Як цього не буде, то можна надіятися, що сама Німеччина возьметься цей „порядок" робити. Німецька преса називає цей присуд „середньовічним варварством". Та не подає нічого про те, що в останніх днях розправи більшість обвинувачених признались до вини.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ДОПОМОГТИ ЕТІОПІЇ.

ЛОНДОН. — З достовірного жерела подають, що новий німецький посол до Етіопії заявив етіопському королеви, що Німеччина готова кождої хвилі вислати до Етіопії військову місію і летничих знавців. Це означає, що Гітлєр поставився виразно проти політики Мусолінія в Африці супроти Етіопії. Давніше заняв він подібне становище супроти Італії через Австрію.

ВІЙСЬКОВИЙ ДУХ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Симпатії німецького загалу є з німецькою армією. Нарід не хоче війська, що стоїть на службі партій, що служить певним політичним цілям певних груп. Хочуть, щоб жовніри були в першу чергу жовнірами, як це було за давніх часів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З КИМ ЖЕЖ ГОВОРИТИМУТЬ?

Американські часописи подали коротке телеґрафічне звідомлення, що Польща має вже нову конституцію, яка признає президентови держави дуже великі права. Разом з тим донесено, що щойно тепер Пілсудський готов стати президентом держави.

Сталося те, до чого змагав Пілсудський від довгих літ. Тепер уся влада в Польщі буде зцентралізована в руках його ґрупи, в руках т. зв. „санаційного табору". Тому можна тепер надіятися радикальніших потягнень з боку уряду, між іншим і в справі українській. Що так буде, видно теж з тої ославленої заяви міністра Косцялковського, якою він заповідав українським послам у Варшаві, що польський уряд дійде тепер до згоди з народом українським, але з тим, що це порозуміння буде зроблене з „новими людьми", понад голови дотеперішніх представників.

Нема сумніву, що Польща буде змушена щось робити в українській справі, бо саме міжнароднє положення так укладається, що українська справа виринає на перше місце у всіх можливих міжнародніх конфліктах. Знаємо, що польське питання виринуло щойно підчас світової війни, а українська справа виринає тепер як надзвичайно дражлива, коли щойно назріває новий збройний конфлікт, коли творяться табори, які підуть проти себе війною.

Це Польща знає. І Пілсудському саме хотілося повноти прав, щоб міг лекше здійснити свої давні мрії походу на Київ. А тут треба буде йому певного опертя на українські сили. Та питання: на які? Тут уже наперед можемо сказати, що ледви чи при найбільшім диплёматичнім спритї й при найбільшім натиску влади вдасться Пілсудському осягнути в нашім народі щонебудь дійсно реального. Бо якщо він не хоче пертрактувати зі старими політиками, що мають марку „угодовців", то хтож тоді лишається? Адже кілька чи кількадесять хрунів, яких він міг би перетягти на свою сторону без усяких з їх боку застережень, тільки ще більше захиталиб польською владою на українських землях під Польщею! А інше, оте молоде покоління, що рекрутується, на думку влади, з „доброго народу" — це, як пише двотижневик „Проблєми", ніхто інший, а тільки боєвики Орґанізації Українських Націоналістів, бо від „Федака до Данилишина найкрайніша українська іредента черпає свої сили не в старому, а в молодому поколінні". З ким жеж тоді говорити?

Це польські розумніші політики ясно бачать, але виходу з цього пиложення не знають. І не знає його польський уряд, ні не знає його Пілсудський. А це тому, бо кождий їх вихід рахується тільки з цею можливістю, що Польща повинна не то втратити українські землі, але ще їх побільшити коштом Великої України.

Е. Онацький, Рим.

ВАГА ТРАДИЦІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ЖИТТІ

V.

І знову приходиться вертатись до Кайзірлінґа, який підкреслював цінність традиції, наскільки вона є **нерозривна.** Цінність нашої визвольної боротьби полягає в тому, що вона тягнеться нерозривно через великі постаті Шевченка, Франка, Драґоманова, Грушевського. Це все були люди, які в свій час **втілювали** в собі **тогочасні** ідеали українства. Байдуже, що **тепер** нам ці ідеали можуть видатись хибними і навіть шкідливими. В свій час вони були **образом і символом живої української ідеї,** і саме через це на наших людях зосереджувалася ціла увага як приятелів, так і ворогів українського визвольного руху. „Розвінчуючи" ці постаті, ми розвінчуємо цілий наш визвольний рух, ми **викривляємо** перспективи визвольної боротьби. Московські большевики чудово розуміють творчу розгонову силу, яку залишають по собі в витворених ними традиціях великі люди, і тому — **не вважаючи на цілком суперечні їх ідеалам і жаданням** — національні мотиви творчости Шевченка, всіляко намагаються запрягти його до **свого** воза, навіть фальшуючи та підроблюючи тексти його творів та намагаючись витерти з памяти українських молодих поколінь ті тексти, що не відповідають московським цілям. Те саме починають вони робити і з Грушевським. У нас — цілком навпаки. За кілька не дуже побожних виразів одні радо викреслили би Шевченка і Франка з української літератури та віддали би його память анатемі, інші те саме зробили би з Драгомановом і почасти з Грушевським. Можна і **потрібно** поборювати пережитки драгоманівщини в **сучасному** політичному житті, але можна й потрібно шанувати память Драгоманова в українській національній традиції. І щоби зрозуміти це — досить дивитися на речі з правдивої історичної перспективи. Це правда, що Драгоманов захоплювався соціялізмом, федералізмом і московською культурою. Але — хто на **Придніпрянщині** тоді цим не захоплювався?! Можуть знайтися **одиниці,** — память цих одиниць **треба** відповідно шанувати, але величезний загал — **батьки, діди і прадіди** сучасних великих критиків Драгоманова зливалися в одному безпросвітно-сірому морі „землячків". Зневажаючи память Драгоманова, що в противагу всім тим землячкам виставив славнозвісне гасло, яке дотепер зберегло свою силу для всіх націоналістів: „Кожний чоловік, що вийшов з України, кожна копійка, витрачена не на українську справу, кожне слово, сказане не по-українському — є видаток з української мужицької скарбниці, видаток, котрий при теперішніх порядках не звернеться в неї ні звідки"; що в противагу всім офіційним і неофіційним російським впливам за кордоном повів мало не перший і — єдиний у таких розмірах! — пропаганду української національної окремішности в европейській пресі — французській, італійській, болгарській і інших, — пропаганду, що після його смерти цілком перервалася аж до часів української революції; зневажати память цієї людини, яка на протязі десятиліть в очах не лише української, але і чужинецької европейської громадської думки представляла ідею „України", хочби і в російській чи всеславянській, чи всеевропейській федерації, — значить у десятеро зневажати память своїх батьків, дідів і прадідів, всіх отих „мертвих", яких культ є „обовязковим для модерного націоналізму". Значить — порушувати дійсно національну **українську** (а не вище наведену московську самооплевательну) традицію, якої сліди залишилися ще досі в народніх піснях та звичаях. Український нарід мав завжди дуже сильний культ своїх батьків і сини ніколи не зверталися до батька-матери інакше, як з поштивим „ви", в протилежність Москалям, які завжди „тикали" батькови й матері, виявляючи таким чином відсутність відповідної до них пошани. В українських піснях видно впрост побожне почуття до отця-матери! — „Отцева й панімаїчина молитта з дна моря виймає", — співає дума козацька. І нема для українського народу тяжчого гріха, як непошана до матері й батька. Вже дума про бурю на Чорному морі дає з цього погляду, як каже Єфремів у своїй „Історії українського письменства", „надто яскраву картину". В одній колядї Мати Божа прохає у Христа райських ключів — одімкнути рай і пекло, випустити грішні душі. І виявляється, що одній тільки души нема опрощення, тій, —

„Що отця з матірю та налаяла,
Не налаяла, а **подумала...**"

(Єфремов, І, ст.317).

Тільки **„подумала..."** і за це їй вже не може бути ніякого прощення! Для тих, хто уважає потрібним „сопричаститися" з духом української національної традиції, це суворе відношення до провини непошани до батька й матери дає багато до думання. Воно виказує, який дійсно лицарський, а не хамський дух заложено в наш нарід. Воно виказує, який по суті глибоко **культурний** наш нарід, що в своїй підсвідомости зберіг це почуття пошани, що без нього, як каже Ґете, не може бути перспектив духового розвитку; що зберіг всупереч зденаціоналізованим вищим клясам свої традиції, без яких, як каже Кайзерлінґ, не може бути ніякої культури, і то саме тому, що „справжні форми і лад життя вимагають, **щоби минуле, сучасне і будуче знаходилося межи собою в постійному звязку у відповідній пропорції".** (Психоаналіза Півн. Америки", ст. 455).

З цих слів випливає також, що в житті мусить бути постійно пропорція межи принципами традиції і поступу. Зрештою про це говорив уже Липинський у своїх „Листах": — „Існування та розвиток нації залежать від такого чи іншого взаємовідношення консерватизму і поступу; від взаємовідношення між тим, що зроблено, і тим, що хочеться зробити і творити; буття або небуття нації залежить від взаємовідношення між людьми, які досі орґанізували та правили, і людьми, які тепер хочуть орґанізутати і правити... Нація, в розумінні витвореної цілим рядом поколінь певної суми іншої, ніж в інших націй, духової та матеріяльної культури, для самого свого буття вимагає задержування й консервування (а неповсякчасного винищування) цієї вже витвореної національної культури..." (ст. 394).

(Кінець буде).

„ДИЛЄТАНТИ, ЯКИХ ПЕРЕСЛІДУЄ МАНІЯ ВЕЛИЧІ"

Так називає **Б. Бавінк** у своїй прецікавій статті „Поза наукою", уміщеній у німецькім місячнику „Наш Світ", людей, які з наздвичайним запалом ради своєї великої амбіції кидаються до занять, що лежать поза їхнім звичайним званням. Такі люди моглиб, як бюрові урядовці, почтові функціонарі, купці, промисловці, або й техніки зробити незвичайно багато доброго, але замісць робити це і вдоволятися своїм званням, вишукують собі науку або мистецтво або політику або фільософію або релігію або що інше на те, щоби почувати себе у цих ділянках або ґеніяльним обновником або руїнником усього дотеперішнього або провідником до нової майбутньости або революціонером усякої форми і т. п. та щоби показати себе такими цілому світови, який (звичайно) настільки ганебний, що ніколи не хоче їх признати. А світ не хоче цього зробити тому, що він „має звапнення жил", є „реакційний", „конвенціональний", „доґматично заскорузлий" і т. д. Лише на них, цих панах А. або Б. або В., що схопили величню, нову, переломову ідею, яких пляни, виконані продовж одного року, моглиб ущасливити ввесь нарід, яких виконані проєкти започаткувалиб нову, досі невидану добу розвитку мистецтва, на них не пізнались, їх іґнорують; одначе наступне покоління зрозуміє, яку кривду їм заподіяли. Отже що роблять ці людці? Вони вважають своїм обовязком поучувати світ, скільки він скарбів тратить на тому, що їхніх ідей не популяризується, тощо. Ті люди пишуть тоді книжки з такими заголовками, як: „Розвязка загадки світа" або „Нове мистецтво" або „Економічний ратунок світа" або „Реформа відживлювання" або „Загадка будови атому розвязана" і т. п., посилають до усіх накладень, які, розуміється, відсилають їм їхні рукописи, хіба, що накладців зовсім опустив розум, що деколи трапляється... Вкінці друкують ці люди свої твори власним накладом, докладаючи звичайно до цього крихітку свого маєтку, і... кінчать як зовсім огірчені мізантропи, що мають жаль до Бога і до людей; вкінці й жінка й діти кидають таких мужів тому, що не можуть більше з ними видержати, тому, що вони витрачають усі потрібні до життя гроші на свою **„idee fixe".**

Яку велику рацію має **Бавінк,** можуть посвідчити теж редакції українських часописів, засипувані брошурами, статтями, творами та замітками схарактеризованимх угорі винахідників, відкривників та поправників світа.

ЯК ЛІКУВАТИ ЗИЗ.

Навіть ледви замітний у дітей зиз є патольоґічним проявом і слід його лікувати зараз, не зволікаючи. Розпізнати зиз незвичайно легко. Слід тільки ствердити, чи зизує кожне око на переміну, чи тільки одно. Цей останній випадок лікують так, що на здорове око накладають перепаску, щоби змусити до функції зизуюче око. Крім цього хиби у заломлюванні світляних промінів слід усувати при помочі окулярів, які можна давати дітям уже в другім році життя. У ніякім випадку не відкладати цього на пізніший вік. Якщо висліди такого лікування невдоволяючі, приступають сьогодня до операції очних мязів на однім або й обох очах. Якщо одна операція не поможе, слід її повторити. Таким робом можна завсіди осягнути повне вилікування.

В етіольоґії зиза відіграють ролю: 1) дідичність (завважили, що зизуючі діти походять часто від зизуючих родичів) та 2) хиби у переломлюванні світляних промінів (далекозорість, астиґматизм, тощо).

В. Будзиновський.

ПОМІЧ МЕДВЕДЯ

(Історичне оповідання).

(1)

По смерти черкаського старости Даниловича, котрому батько пізнішого гетьмана України, підстароста Михайло Хмельницький, осадив був Чигирин, черкаським старостою став син помершого.

Молодому Даниловичеви не давали спати переходячі від роду в рід оповідання про подвиги на сході Европи одинокого справді великого воєнного полководця, одинокого погромника татарських орд. Даниловичеви забаглося дати грядущим поколінням традицію подвигів ще більших, як були полишені волинським князем.

Черкаський староста мав сильну власну міліцію, бо за доходи королівських земель староства обовязаний був дати населенню староства безпеку життя і майна. Також його обовязком було виконувати деякі присуди трибуналів і королівські декрети. Кромі своєї міліції, черкаський староста міг мати також поміч реєстровиx козаків, бо їх ґенеральними полковими старшинами були тоді Поляки.

Взяв свою міліцію, взяв троха козаків і пустився... не лиш здобувати славу. Ще більше кортіло його вполювати пару тисяч татарських овець.

З Даниловичем були також старі козаки, з великим воєнним досвідом; що знали дикі поля Запорожа і всі татарські кочовища. Їм такий похід не першина був. Зарозумілий Лях не питав їх ради. І не слухав їх, коли вони перестеріґали його, що сей або той шлях небезпечний; що сей або, той маневр мусить скінчитися катастрофою. Пан староста гадав, що він всі розуми поїв і все робив наперекір, все проти ради людей, котрі посивіли в безупинній боротьбі з татарвою.

Похід скінчився так, як старі вояки потерпали, що станеться. Збройна сила старости пішла в розпорошку. Багато погибло, багато пішло в ясир. Пропав і сам староста.

Між тими, що дісталися в татарські лика, були два козаки: побратими Березан Мартин і Гранчак Сава. Обох дістав Мухмет Челебі-мурза, що був отаманом одного роду бейлика, що кочував по правім боці долішнього Бога.

Ще перед походом Даниловича улуси Мехмет Челебі мурзи ладилися покинути кочовища бейлика і перенестися за Дніпро аж в степи по правім боці ріки Міюс. Що підготовили, те й виконали по розгромі війська Даниловича. Такі переносини не були тяжкі, бо недвижимих домів степові Татари не мали. Мешкали в шкіряних шатрах. Переходячи з місця на місце, стягали шкіри з жердок і разом з усяким іншим движимим добром кидали на вози. Головний свій маєток, худобу, гнали перед возами.

Мурза очевидно не забув взяти з собою на нові кочовищо своїх невільників. Березан і Гранчак бігли за одним возом добре приковані до нього. Похід ішов поволі й оба мали цілий тиждень часу журитися питанням:

— Що мурза з ними зробить, як вже прийде на місце? Продасть на торзі, чи лишить у себе до яких тяжких робіт?

Хоч побратими могли цілком добре розмовляти, бо вози, тягнені волами, котилися поволи, козаки ішли мовчки, бо на питання, яке обох морочило, оба могли мати однакі відповіди. Оба знали, що з неволі ніхто їх не викупить, бо оба були сиротами, і не мали ніяких маєтків. Оба знали, що їх теперішній пан задержить їх у себе, хіба лиш тоді, коли вони будуть йому потрібні до якогось виробництва. На се була надія, коли би Татаринови потрібні були ткачі, бо оба козаки були синами ткачів і добре знали се ремесло. Оба знали, що як їх пан жие лише з випасу худоби і з добичницьких воен, то вони оба будуть йому непотрібні і він продасть їх. Не сумнівалися, що продасть їх на ґалєри, бо оба були молоді, здорові, кремезні хлопи.

Розумний не буде собі і другому завдавати ще більшого жалю, пригадуючи балачкою, яка обох жде недоля. Як нема слова оправданої надії, то ліпше мовчати. І вони мовчки ішли за возом один день, другий, третий. Аж четвертої днини Березан шепнув до Гранчака:

— Слухай, Саво! Розмовляючи балакаймо так, щоби Татари взяли нас за двох рідних братів. Також не скажи нічого такого, з чого ті бусурмени доміркувались би що ми голопятники і не будемо мати на окуп.

— Ти може гадаєш дурити їх окупом? — спитав Гранчак.

— Ти вгадав.

— Що нам з того прийде? Хіба лиш дістанемо відволоку... не так скоро продасть нас якійсь ґалєрі.

— Саме тому така відволока вийде нам на гаразд.

— На гаразд? А я гадаю, що буде ще гірше. Як виявиться, що ми його здурили, то буде мститися!

— Не на те, щоби мстився, я вигадав таке. Як вмовимо в нього, що ми рідні брати, і що у нас дома є покладний гріш, то він одного з нас випустить по окуп.

— То скористає лиш той один, бо грошей на окуп не роздобуде. Як не вернеться до неволі, то пімста впаде на того, що лишився.

— Той з нас, що піде по окуп, грошей, правда не принесе, бо нізвідки взяти їх. Зате він годен привезти, очевидно потайно пару наших товаришів, і вони... ну?

— Гадаєш, викрадуть другого?

— Надіюся. А не поталанить, то бодай один з нас буде на волі.

— Гірка тоді буде доля того другого!

— А я тобі кажу, що як би наші товариші знали, де ми тепер, то до кількох днів викрали би, або вирубали би нас. Треба би подбати, щоби довідалися ще заки мурза продасть нас. Ось тому треба би, щоби один з нас пішов будьтоби по окуп. Такий є звичай. Буває, що як не зголоситься який посередник, звичайно Вірменин, то Турок чи Татарин пускає одного з невільників, очевидно найменше значного, щоб роздобув окуп за себе і за того, що лишився.

— Як Татарин буде гадати, що ми брати, і що не бідні, то може не пустить жадного з нас, бо як випущений не вернеться, то пропаде цінний невільник. Щоби не дуже боявся, може було би ліпше вмовити в нього, що один з нас великий пан, другий його слуга? Слугу Татарин скорше випустить, бо втрата слуги не боліла би його так, як втрата одного з панів.

— Твоя правда. Та правда й те, що слуга скорше зрадить пана, як брат брата.

— Хібаж Татари не знають, що й таке бувало?! Коли оба брати вже були вивінувані, то той, що пішов по окуп, не хотячи надривати свого маєтку на окуп за себе, вийшовши з неволі, забув, що там брат лишився, не лиш невільником, а й заложником за невірного брата!

— А чорт його знає, як було би ліпше! — сказав Березан, і далі ішов мовчки.

— Може справді буде ліпше так, що одан з нас пан, другий слуга, — промовив по довгій мовчанці. — Причина цілком не та, котру ти згадував. Я не хочу, щоби він вибирав, котрий з нас обох піде по окуп. Коли би Татарин вибирав, то з обох братів він вибрав би мене.

— Добре зробив би, бо до таких фіґлів твоя голова ліпша, як моя. Ти скорше даси собі раду, як я.

— Як би се й правда була, то саме тому, я повинен лишитися. Хто зна, чи я з тої неволі сам не втечу, ще заки ти здужаєш вернутися з помічниками? Щоби мурза випустив тебе, не мене, треба зробити так, щоби в його очах ти мав багато меншу вартість як я.

— Між обома розпочалася сперечка, бо оба боялися стягнути на себе підзор, що його кортить примусове положення обох використати передусім для себе.

— Ти скорше подобаєш на мого слугу, як я на твого! — сказав Березан. — Ти молодший від мене і виглядаєш ще молодше, як ти справді є.

Остаточно стало на тім, що Березан буде сином багатого шляхтича в Чернігівщині, Гранчак його чурою з панщинних хлопів Березана. Від тої хвилі вони розмовляючи, голосно чи пошепки, балакали як пан з чурою. Березан до Ґранчака звертався, промовляючи „Саво!", Гранчак до Березана „пане!"

Знов ішли якийсь час мовчки, бо Березан обмірковував дальший плян. Аж по довшій мовчанці знов промовив Березан:

— Мурзу треба здурити, що у мене великий маєток.

— Дурити не тяжко, та здурити перехвалками не легко. Готов доміркуватися, яка ціль тих перехвалок.

— Отже чваньком не буду. Буду поводитися і на всякі питання відповідати так, наче би мав чималий маєток, та силкувався затаїти його, щоби мурза не дуже гороїжився з окупом. Коли мурза вчує, що ти мій слуга, себто, що я якийсь пан, буде підсилати до нас своїх заушників на балачки і на підслухи. Може й покличе тебе до себе, щоби розпитати про мене.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩЕ СЯ ТОЙ НЕ ВРОДИВ.

Нюйорський мейор установив комітет для розсліду муринських заворушень у Гарлемі, що почалися з пустої причини, а скінчилися знищенням багатьох крамниць, побиттям багатьох осіб та смертю одного Мурина.

Промовляючи до цього комітету мейор Ля Ґвардія признався, що його критикують за склад цього комітету з ріжних боків. Найбільше критикують його за те, що він не покликав до цього комітету представників церков.

Мейор признає, що він повинен був покликати священиків до комітету, але коли би був покликав одного священика, то були би критикували його, що він сторонничий, бо приняв до комітету представника одної церкви, отже знехтував інші церкви. Коли би був іменував до комітету по одному представникови з кождої церкви, то комітет став би був такий великий, що він не міг би робити своєї роботи. Мейор вийшов з трудности в цей спосіб, що не йменував до комітету ні одного священика.

Мейор добре зробив, що пояснив мешканцям міста факт, якого багато людей не хочуть зрозуміти.

РІКИ МОЛОКА.

У Ню Йорку відбулася конференція говернорів стейтів, що становлять сточище молока міста Ню Йорку (по англійськи: the New York milk shed).

Фраза взята з ґеоґрафії. Там сточищем ріки називається той увесь простір, що його займає водяна сіть якоїсь ріки, з якого то простору всі води течуть у цю саме ріку. Україна, наприклад, займає майже все сточище ріки Дніпра, все сточище ріки Богу, Дністра та велику частину сточищ рік Висли й Дону.

Тепер це ґеоґрафічний термін переходить до економії, себто науки про народню господарку і називають сточищем, з якого спроваджується молоко до якогось осередка. Отже сточищем молока м. Ню Йорку назвемо ввесь цей простір, з котрого Ню Йорк бере молоко.

На конференції сточища молока міста Ню Йорку були представники стейтів: Ню Йорк, Пенсилвенія, Ню Джерзі, Конетикот, Вермонт, Месечусетс, Меріленд. З того можемо знати, з якого великого простору течуть ріки молока в це молочне море, котрим є найбільше місто світа, Ню Йорк.

РОЗУМ І ПОЧУВАННЯ.

Кажуть розумні люди, що хоч як людина сильно почувається за якийнебудь спосіб поведінки, вона повинна всетаки розумом розглядати, чи цей спосіб поведінки розумний.

Добрий приклад цього дав один банк у місті Сидні, в Австралії, що каже всім чоловікам, що їздять віндою в камениці цього банку, щоб не держали капелюхів у руках, але на голові. Урядники банку обчислили, що колиб так кождий чоловік у вінді взяв свій капелюх з голови та держав у руках, то на вінду можна би взяти 16 осіб; а колиб усі держали капелюхи на голові, то можна би взяти 20 осіб.

Отже чоловіки, що хочуть бути чемними для „лейдіс", властиво для них чемними не є, бо через їх здіймання капелюхів вінди возять менше людей, пасажири вінд мусять довше ждати на вінди, а тимсамим і дами мусять тратити час на вижидання вінд. Мовляв, почування чемности почуванням, але розум каже, що її примінення не все має розумну основу.

Один Англієць завважав, що ті, котрим, не дивлячися на цей арґумент, тяжко позбутися чемности супроти дам, радять собі в той спосіб, що у вінді в приявности дам скидають капелюхи, а коли у вінді так багато людей, що нема де капелюха держати, кладуть собі руку з капелюхом на плечі якійсь дамі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГОЛОДОВА ТРАҐЕДІЯ.

Найбільшою траґедією не лише в історії нашого народу, але в життю усього людства, від найдавніщих часів до тепер, вважаю голодову смерть шістьох міліонів наших братів під диким правлінням московських комуністів. Ніде в історії не знаходимо такого прикладу, деб ворожа нація **систематично** нищила в такий спосіб поневолену націю. Ніде в історії не знаходимо такого дикунства, щоби на найбагатшій землі, в протягу 18 місяців могли згинути серед найстрашніших мук шість міліонів людей. Такого глуму не переживала ще жадна нація в світі. Такого глуму не легковажив би ніякий нарід на світі, хоч би і жив серед найгірших злиднів. Така жорстокість ворога поставилаб той нарід **на ноги.** Морд шістьох міліонів душ заставив би такий нарід **думати.**

Коли в 1898 році Еспанці затопили американський корабель „Мейн", то той чин став боєвим кличем Американців. Вони виповіли війну еспанській державі і борючися, кричали: **„Памятай „Мейн"!** Американці не лише, що відомстились за зневагу, але, побивши Еспанію, ще й стали могутньою державою на цьому континенті.

Коли китайські бандити замордували кількох японських купців у вересні 1931 р., то Японці не лише, що відомстилися на Китаю, але й загорнули їм Манджурію.

Жиди неслушно обжалували С. Петлюру в жидівських погромах підчас війни на Україні. Та це довело до вбивства пок. Петлюри в Парижі. Крім того своєю солідарністю вони ще видобули вбивника, Шварцбарда, з тюрми. Він став у багатьох Жидів „героєм"-местником.

Бачимо теж, як Німці готуються тепер до оборони. Їхній клич: „Памятай Версайський Договір!"

Таких прикладів можна би навести багато, де за свою кривду нарід не лише мститься, але кидається до боротьби й поборює свого гнобителя.

Як жеж ми, Українці, 40-міліонова нація, задивляємося на найстрашніший морд, досі не записаний в історії ніякого народу, — морд шістьох міліонів українських селян? Чи хижацький морд червоних катів в Україні заставив нас до якого чину, до думання? Чи існує в нас клич: „Памятай шість міліонів голодом заморених Українців"?

Трудно відповісти на це питання. Після докладного слідження за українською пресою приходжу до висновку, що ми не навчилися нічого з нашого нещасного минулого. У нас все як ішло, так іде далі: Ми як „політикували", так і далі політикуємо.

Наші книжки, журнали — далі пишуть про Українців як 45-міліонову націю, хоч згадують, що сила нашого народу вигинула під большевиками. Одні пишуть, що щойно два мліони згинули від голоду, інші кажуть, що три мліони, але ніхто не відважився сказати більше як чотири міліони, хоч американські **часописи виразно пишуть, що згинули шість міліонів** наших братів з голоду. Ми боїмося подумати, що аж так багато наших людей потерпіло. „Та же Сталін — чоловік, він би того не дозволив",—казав мені один „Українець". Я чув як один Українець промовляв перед Американцями й згадав, що 4-міліони наших людей згинули під большевиками. Та як вимовляв „4 міліони", то аж йому в горлі застрягли ті слова. Бідака захлиснувся. Але не з жалю за погиблими, а з переляку, чи не сказав забагато!

Та що найгірше, є ще в нас такі ніби Українці, що **зовсім** не вірять у голод в Україні, і то лише тому, що про цей голод пише, скажім, „Свобода".

В 1933 р. американські Українці протестували проти московських червоних дикунів. За це їм належиться признання. Тогож року український студент Микола Лемик, член УВО, з пімсти вбив московського представника у Львові, Майлова, й зістав засуджений на досмертну тюрму.

Та не забуваймо, що голод на Великій Україні дальше **тревае!**

Американець, містер Вокер, подає численні знимки з жахливого голоду в Україні в часописі „Ню Йорк Амерікан", з дня 3. березня 1935. Він подає знимки українських трупів, знятих у **1934 році! Отже не думаймо, що Москва заперестала нищити наш нарід після наших протестів у 1933 році!**

Ні, Москва хоче вигубити наш нарід — і вигублює його ступнево. Це від нас залежить, як ми й надалі поставимося до такої поважної справи!

Тому думаймо! За всяку ціну вся українська преса в Америці і скрізь на світі повинна помістити ті знимки з голоду в Україні, щоби всі **бачили** і вірили в те пекло, яке нанесла нам червона Москва!

Ф. Луців,
Дубюк, Айова.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У вівторок, 26. березня, помер **Лука Залипка,** член відділу 215 У. Н. Союза в Ню Йорку, родом зі Силець, повіт Підгайці. Похорон відбудеться в суботу рано, 30. березня, з дому жалоби з під ч. 86-32 Elliot Ave., Elmhurst, L. I. N. Y.

Вічна йому память.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

На Музей.

В лютім в укр. прав. церкві св. Володимира відправлено панахиду по б. п. Михайлові Грушевському. При панахиді вірні зложили добровільну жертву на Музей Визвольної Боротьби України у Празі в сумі 10 долярів. До цеї суми о. Михайло Запаринюк доложив від себе пять долярів. Гроші переслано до Праги через Обеднання.

Стефан Морозович, секр.

АКРОН, О.

З уродин на Рідну Школу.

В Акрон, Огайо, громадянин Олекса Сивик обходив у березні свої пятьдесятьлітні уродини. Прицім справив маленьку гостину, на котру запросив своїх знайомих. На гостині гості не забули і про Рідний Край, бо зложили на Рідну Школу 6 долярів. Збіркою занявся Дмитро Ставрявський з Клівленд, О., і зібрану суму переслав через Обеднання. Зложили по $1: Олекса Сивик, Микола Сивик, Іван Шмід і Дмитро Ставрявський; Теодор Шмід 75 ц.; по 50 ц.: Т. Кичурчак і М. Маціряк; Марія Сивик 25 ц.

Дмитро Ставрявський.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Вистава народнього мистецтва.

Нюарське громадянсво матиме нагоду оглянути чудові зразки народнього мистецтва, привезені з рідного краю Матірю Северинюю ЧСВВ. Вистава буде получена з викладом про народнє мистецтво, який відбудеться в суботу, 30-го березня вечором у шкільній галі при укр. кат. церкви на Мортон улиці. Вистава треватиме 3 дні, від 29 до 31 березня.

КАРНЕҐІ, ПА.

Комедія „Чудодійний лікар".

Час від часу звертаю я увагу на оголошення в часописах, які подають, які нові театральні книжки надійшли зі старого краю. Поміж тими драмами і комедіями дуже заінтересувала мене комедія: „Чудодійний лікар". Оту комедію відограв в Карнеґі, Па., Аматорський Кружок дня 10-го березня ц. р. Я поїхав з Пітсбурґа, щоби й собі подивитися на ту комедію. На дворі падав безперестанно дощ і тому я здивувався, що галя була повна народу.

Привитав всіх гостей і парохіян предсідник парохії п. Іван Корба. Опісля орхестра відограла гучну пісню, і то так красно, що я став такий веселий, як у молодих часах над Прутом у лузі. Потім розпочалося представлення.

В першій дії виступав дроворуб, який сперечається зі своєю жінкою, а що жінка його вперта, то доходить до немилих діл. За ті немилі діла жінка хоче пімститися на чоловіці, а в цім помогли їй два чоловіки, яких один пан вислав шукати лікаря, або знахора, який би вилікував його дочку, яка уніміла і місцеві лікарі не можуть їй нічим допомогти, щоб привернути їй мову, а через ту слабість припинено весілля, бо пан конче хотів віддати свою дочку за старого багача, якого вона не любила і з цього аж заслабла на німоту.

Дроворуб пішов рубати дрова, а його жінка, довідалася чого ті два чоловіки шукають, то зараз їм представила, що знає одного славного лікаря, який може дочку їх пана вилікувати, але мусять знати і те, що той лікар є дивак, до того не хоче часом навіть признатися, що він лікар, тому часом треба вжити і буків, щоби він признався, що він є лікарем. В короткім часі вертався дроворуб з ліса і вони питаються його, чи він лікар. Він віпирається, бо дійсно він ним ніколи не був, та вони тому не вірять і починають його бити, як радила їм жінка. Завданий біль спонукує його до цього, що він заявляє, що ліпше мені бути лікарем, акушером, зубодером, як мати поломані кости. Чоловіки раді з того, що він лікар, кажуть йому, що він не пожалує, бо за те дістане добре винадгородження. Коли він почув, що річ іде про гроші, то зарaз сказав їм, що він дійсно лікар.

Друга дія представляє, що згаданий лікар перебрався в лікарське убрання, прийшов до дому багатого пана, в котрого була хора дочка на німоту. Служниця того пана каже, що цей лікар їй таксамо не поможе, як інші, бо та хороба повстала з того, що дівчина не хоче вийти за старого багатого нелюба, а хоче вийти за молодого гарного хлопця, який не має майна, але тато дівчини навіть не хоче чути за бідного молодця. Гаданий лікар приказує, щоб онімілій дівчині давати багато хліба, намоченого у вині, а це їй певно поможе. Батько дівчини питається, пощо давати хліб мочений у вині, а гаданий лікар каже: тому, бо папугам дають хліб, мочений у вині, як вчать їх говорити. Батько потім дає лікареви належний гонорар, але він каже, що за гроші не працює, але таки гроші бере і питає, чи гроші правдиві. Коли лікар виходить з мешкання, то стрінувся з молодцем, якого любила дівчина і той дає багато гроша, щоби лікар йому допоміг у любовній пригоді. Гаданий лікар обіцяє, що він зробить, що дівчина буде його жінкою.

Третя дія складається з двох відслон. У першій відслоні лікар приказує молодцеви перебратися за аптикаря, з яким він має піти до онімілої. Дальше представляє, що багато людей повірили, що він лікар, тому зі всіх сторін сходяться люди, щоб він їх лікував, а він їм замісць ліків дає трохи сира, якого не доїв, і люди вірять, що тим лікар поможе.

Друга відслона з третьої дії представляє, як від уживання хліба, намоченого у вині, дівчина сильно розхорувалася, але коли навідався лікар з аптикарем, а властиво з перебраним хлопцем дівчини, то дівчина, як побачила хлопця, якого любила над все, почала говорити і заявила татови, що вона за нікого не вийде заміж лише за того хлопця, що його кохає, але не виявила, що ним є перебраний аптикар. Лікар нараджуєтся тоді з аптикарем і наказує йому, щоби він вивів дівчину до саду, а опісля щоб утік і звінчався. Аптикар так зробив, а тимчасом лікар заговорював старого батька. Та внедовзі появився наймит, який сказав, що тим птикарем не був ніхто інший, лише той молодець, який кохався з дівчиною. Батько дівчини приказує слузі, щоби уважав, щоби дурисвіт-лікар не втік, а сам іде по поліцію; та до великого нещастя не приходить, бо молодята, які думали втікати, вернулися, бо молодий по дорозі одержав лист, що його багатий вуйко помер і ввесь маєток записав свому сестрінкови, тож батько дівчини вже не був молодцеви противний, а з радости обцітував його і віддав йому свою доню за жінку. При кінці вбігає жінка дроворуба, шукаючи свого чоловіка, і хвалиться, що то її чоловік такої чести через неї допався, бо то вона зробила його лікарем, бо він ним ніколи не був.

Оттакий зміст тої комедії. Тепер яка з неї наука? Наука та, що щастя не є в в багатстві, тому не треба силувати своїх дітей за нелюбів, бо щасливі вони не будуть. Дальше не вірмо дурисвітам, то менше буде на світі клопоту.

Опісля я довідався, що аматори з того представлення, це молодіж, вже тут вихована, крім одного, п. В. Пиша а імена їх такі: Емілія Гончар, Анастасія Венґрин, Катруся Галущак, Михайло Залецький, Іван Гурей, Михайло Вархоляк, Іван Жук, Іван Залецький, Василь Пиш, Йосиф Кравчишин, і Петро Клапач.

Кождий з них віддав свою ролю дуже добре. Також кождий з них був вдатно схарактеризований. Режісером того представлення був о. Маріян Кучер, орхестрою проводив п. Стефан Мосуряк.

Таксамо треба згадати, що по представленню предсідник громади Іван Корба завізвав присутніх до жертв на рідний край, а по збірці на добродійні цили подякував усім присутнім за участь у представленню.

Гість з Пітсбурга.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Викриваймо большевицькі брехні.

Большевикам „бє дванацята година", як пише в „Свободі" дописувач Л. Синин. Він взиває до протесту і припинення большевицької аґітації між Українцями. Слушно пише і нам конечно треба взятися за це діло. Треба всюди писати до американської преси, що ми не большевики, що нема українських большевиків, що всі ті, що звуть себе українськими большевиками, це язва Бог зна яка, що підшивається під нале чесне національне імя, щоби нам перешкаджати в праці національного визволення. Ми маємо на це багато доказів. От недавно зробили ми в Пасейку протест проти терору большевицького та проти виголодження України і вислали до сенаторів жадання відклику признання большевії Америкою. Як тільки ми це зробили, обізвалися большевики, вискочили як заяць з конопель і давай кракати як жаби, що ми брешемо. В Пасейку, де ніхто не чув про українських большевиків, де колись десь було їх щось півтретя штуки, відразу появились інтернаціональні „ордери" і „кавнслі". І ідуть вони до американської ґазети і хотять помістити свій протест проти нашого протесту. Редакція дає їм місце в голосах читачів і тут вони виписують брехні. Кричать, що на Україні голоду не було й нема і т. п.

На те все дано їм у тім же американськім часописі основну відповідь, яка буде передрукована в „Свободі" на іншім місці.

Ми свідомі цього, що Москва потерпає, щоб Америка не відкликала цілковито свого визнання. Вона буде виставляти в Америці всяке міжнароднє сміття і підписувати його як „українських робітників", що ставатимуть в її обороні.

Та це їм не вдасться. Америка вже пізнала свою помилку в признанню большевії і знає, з ким має тут до діла. Американська преса вже знає правду про Україну і її голод, бо вже є на це факти. Тепер ми тільки візьмімся до діла і засипуймо Америку правдитими фактами про себе. Даймо факти, що нема українських большевиків, якіб годилися на варварський комуністичний московський режім. Даймо факти, що нема українських большевиків в Америці, а є чесні Українці робітники свідомі свого походження і національности, є Українці, щирі, трудящі, християнські душі, вірні ідеї українській, національній. Є Українці, що хотять і будуть прямувати до волі для свого українського народу, до незалежности України. Даймо факти, що Українці бажають України для Українців, як і Американці бажають Америки для Американців.

о. Степан Мусійчук.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

міста ФІЛАДЕЛФІЇ, ЧЕСТЕР, КОТСВИЛ, ВІЛМІНҐТОН, БРІДЖПОРТ, КЕМДЕН, ВІЛЯМСТАВН, ФІНІКСВІЛ, МІЛВІЛ, БРІСТОЛ і всіх місцевостей Філаделфії.

Ми, нижче підписані головні урядники просимо предсідників, секретарів і касієрів повище згаданих відділів прибути на

СПІЛЬНІ НАРАДИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 31-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1935 РОКУ

в годині 1-шій пополудні до Української Галі під ч. 847 Норт Френклин улиця, Філаделфія. Ціль зборів є та, щоби ми спільно всі порадилися, яку нам роботу зачати з новим роком, щоби придбати більше членів і зорґанізувати нашу молодіж до нашої організації. Просимо прибути на ці збори точно в 1-шій годині. 72

На зборах буде присутний гол. рек. секретар Д. Галичин.

Стефан Слободян, гол. радний
Антін Пашук, гол. контрольор

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

"THE TRUTH ABOUT THE UKRAINE."

Editor Herald-News: — The Herald-News in its Tuesday's issue, March 19, published "the truth about Ukraine," signed by the so-called Ukrainian International Workers Council of Passaic."

Yes, it is the truth that our Country, the United States, always had and has trouble with the Reds and especially with such international groups, supported materially by the Soviet Government of Moscow.

Yes, it is the truth that our Country, the United States, will never become an international country as Soviet Russia.

Yes, it is the truth that we, American citizens of Ukrainian descent; millions of us in the United States are asking United States to withdraw its recognition of the Soviets because we have a reason for this.

Yes, we have letters, thousands of them, letters from our mothers, fathers, sisters and brothers telling us how they are dying of hunger in Ukraine under the Soviets.

Yes, we know that sooner or later the United States will withdraw the recognition of the Soviets because this Country is too democratic and too intelligent to deal with such a cruel and barbaric government as the Soviet Government in Moscow now.

Yes, it is the truth that all the Reds, or Soviets, or Bolsheviki here in United States are spreading propaganda against the system of republican government and churches, and they are making trouble among good and peaceful workers of foreign descent.

Yes, it is the truth that we must keep police and spend money to prevent all disturbers because of Reds propaganda here in the United States.

Yes, it is truth that the Bolsheviki here are living on United States relief funds. They never work, they call real working people aristocrats and bourgoisie.

Yes, it is the truth that if they think Russia is such a heaven, and that there is no hunger in Ukraine, why not go there and live in that heaven?

Yes, it is the truth that there are no Ukrainian Bolsheviki in the United States. It is the truth that there are Reds, who call themselves Ukrainians, because in this way they do better propaganda among good and peaceful Ukrainians and Christians. In this way they think they can easily break Ukrainian people from church, from organization, from their national feelings and become Bolsheviki. But their work is useless.

Yes, it is the truth that there are a million Ukrainians in the United States with their great National organizations, such as Ukr. Nat. Ass'n, Jersey City; Ukr. Work. Ass'n, Scranton, Pa.; Ukr. Mutual Ass'n, Pittsburgh, Pa.; Ukr. Providence, Philadelphia, Pa., and many others.

It is the truth that a million Ukrainians, American citizens here, are asking the United States to withdraw the recognition of Soviet Russia and they have good reasons for that.

Yes, it is the truth that five million Ukrainians died of hunger during the last two or three years. It is the truth that they are still dying now.

It is the truth that the world newspaper correspondents, such as Walker and many others, are telling the truth in the American and European press.

It is the truth that 35 million of Ukrainians under Moscow Soviet regime are now fighting against this strange regime.

It is the truth that Ukrainian people were struggling against the invasion of Red Bolsheviki in Ukraine in 1918-1919.

It is the truth that an Ukrainian army of 100,000 under the command of Simon Petlura opposed the powers of Communists from Moscow, but could not stand because of lack of ammunition.

It is the truth that Petlura was killed in Paris, 1928, by the Communists because he was a dangerous man for Soviet Russia.

It is the truth that 35 miilon Ukrainians under Soviet government now, are not Bolsheviki, or Soviets and never will agree with Moscow dictatorship.

It is the truth that Moscow Soviets use all their forces and powers to keep Ukraine with them, because Ukraine always was and is the bread warehouse for entire Russia.

It is the truth that the whole Ukrainian nation is in revolution against the dictatorship of Russia. Soviets call this counter-revolution, but this is really national revolution against Soviets.

It is the truth that Soviets killed hundreds, thousands of Ukrainians, who opposed Soviets. They called them counter-revolutionists, and put them under the wall, "pod stenkow". Among notable hundreds of Ukrainians, they killed J. Kossak (former Ukrainian army commander), Tchuprynka (poet), O. Bukshovany (former Ukrainian army commander). Prof. and scientist, Michael Hrushewsky, (died of hunger and blindness), two sons of author, A. Krushelnitzky, and many other famous Ukrainian Nationalists.

It is the truth that in revenge for Ukrainian stand against Russian Bolshevism, Soviets confiscated all the crops in Ukraine, and are planning to starve the entire Ukrainian non-communistic population in order to possess the rich Ukrainian soil.

It is the truth that Bolsheviki destroyed all Ukrainian culture and churches. It is a fact that out of 17,000 churches in Ukraine hardly 300 were left.

It is the truth that here in the United States there are 200 Ukrainian churches and many legal organizations and citizens clubs, consisting of a milion Ukrainian American citizens who will never recognize Soviet Russia and will always help their brothers and sisters over there to form the Ukrainian Government, a free state of Ukraine for Ukrainians, and not for Russian Bolsheviki.

(Rev.) Stephen Musiychuk,
Pastor Holy Ascension Ukrainian Orthodox Church.

(The Herald-News, Passaic, N. J., March 22, 1935).

Passaic, March 20.

ПРАВИЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ.

(Подав д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

Для вдержування доброго фізичного здоровля важну ролю відограє не скількість поживи, але якість харчів. Страви, зготовані з картоплі, мяса, хліба та кави, дадуть людині можливість виконувати щоденні обовязки, але проте не вдержать її в кріпкім здоровлю. Одначе коли додати до того варені ярина, особливо добір листкових ярин; салату зі свіжих ярин, овоч та склянку молока, то таке щоденне харчування дасть організмови вітаміни та мінерали, потрібні для здоровля людини.

Щоб сніданок приніс здоровля, повинен складатися з овочів (по можности свіжих), варених або готових до подавання зернених круп з більшою скількістю молока, приженого хліба, кави, молока або какао. До того можна додати два або три рази тижнево яйця, варені у шкаралупі, або ляті на кипячу воду; або кілька пластинок вудженої солонини.

Обід не мусить доконче бути тяжкий; — вистарчать пластинки хліба, переложені мясом, або яринова салата з хлібом та маслом, враз з малою скількістю овочу. За напиток каву, чай або какао, одначе таки краще склянку молока. Вечеря повинна становити головний харч; вона звичайно має складатися з мяса, картоплі, двох варених листкових ярин, салати, хліба, масла, молока, десерту та кави.

Підчас зимових місяців душене волове, баранячe або телятяче мясо, змішане з яринами, може бути головною стравою на вечерю. Це є дешевше, а одначе часто поживніше від котлетів. Інші недорогі страви це: мішанина ярин з курятиною, устрицями, вепровина з фасолею, тісто з мясом та помідоровим соком і тісто з сиром. Свіжий або консервований шпінат, свіжа капуста, селюра та стручкова фасоля — це між іншим ярини, котрі можна легко набути зимовою порою.

Бураки, морква, бруква, гарбуз та диня також дають можливість господиням дому зладжувати добірні харчі. Страви з молока та яєць, такі як сметанева зупа, кустарди, тощо, зрівноважують харчі. Сир є найцінніщою поживою; його можна вживати в безчисленних приправах.

Усі тут пропоновані страви творять зрівноважений харч; це значить: вони достарчають усіх ріжнородних складників, котрих організм потребує для вдержання здоровля. Одна з підпор вдержання зрівноваженого харчу це добір страв. Що більше, органи травлення потребують зміни харчів. Якби кожна господиня студіювала кухарську книжку своєї бабки, то знайшлаб там багато способів, як зробити кожну свою страву принадою для ока та задоволенням бажання родини.

ФЛІС.

НУТРО ЗЕМЛІ ЯК ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ.

У Тоскані, на південний схід від Пізи, можна дуже часто стрінути т. зв. „софіоні", себто щілини, які викидають з глибини водяну пару високої температури (100—175) ступнів. Цельзія. Ця пара має в собі розпущений боровий квас. Водяна пара скроплюється, виповнюючи лягуни. На дні деяких лягун можна знайти боровий квас у цілком стані у виді білих бляшок. Його вживали в Тоскані до фабрикації бораксу, який знов надається для металюргії, аналітичної хемії, кераміки та для склярського промислу.

Сьогодня експльоатують у Тоскані не тільки боровий квас, але також горячу водяну пару, що добувається у великій скількости зі щілин. А саме на ці щілини накладають великі цементові бльоки з творами по середині, якими горяча водяна пара дістається рурами до збірників, де її очищують з усіх хемічних складників. Очищена горяча водяна пара порушує турбіни та електричні машини потужности 60 тисяч кільоватів, що достарчають електричности цілій провінції Пізі. Також розшукують нині енергійно нові джерела, які дозволилиб збільшити експльоатацію борового квасу та використання теплової енергії. Недавно вивірчене біля Лярдельо джерело дало такий сильний вибух, що ціле вертниче улаждення вилетіло в повітря. Для орієнтації згадаємо, що діяльність „софіонів" остається у звязку з давниною діяльности вульканів.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (225)

„Сезон оперового балету кінчився в Монте Карльо. У повітрю була весна й романтизм. Я проходжувалася з князем Алексієм по терасі, коли нагло побачила, — не смійтесь, але мені справді здавалося, я була би присягнула, що це були ви, Роджере. Алеж я знала, що це було неможливе". „Отже то це були ви, Патриціє!" — крикнув Роджер. „Я справді думав, що я вас тоді пізнав у тій гарній російській танцерці.

„Ах, кобиж я був знав!" — він сказав. „Це булоб запізно тоді змінити мою постанову", сказала дівчина сумно. „Князь Алексій освідчився мені. Я обіцяла йому відповідь по повороті з Англії. Я його більше не бачила. Він згинув у поєдинку, в Парижі. Його вбив чоловік, від котрого він забрав моє імя.

„Маючи большевицьку шифру для листування в своїм посіданні й інструкції, як помагати їх справі, я готова вже була їм помагати. Я була теж готова приняти кару, якби мене викрито. В ріжних перебраннях я приїхала до Ленінграду. Там мене обучили в усьому, що я повинна знати, навчили дивної мішанини брехні, обману, зраду мужчин і навіть убивства, як треба.

„Евентуально мене вислали до Африки. Власне в часі, як большевики збиралися завдати Англії удар в Африці, мене випущено зі школи большевицької шпіонажі. Мені наперед припоручено добути інформації від англійського міністерства війни і при тім нагоді я малощо два рази не втратила життя.

